Skolinspektionen

Beslut
2014-04-07
Dnr 43-2013:6641

Mjölby kommun
mjolbykommun@mjolby.se

Rektorn vid Västra Hargs skola
eva-lott.petersson@mjolby.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Västra Hargs skola i Mjölby kommun

Tillsyn i Västra Hargs skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Mjölby kommun under 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Västra Hargs skola besöktes av Skolinspektionen den 19 mars 2014.

Fakta om skolenheten

Västra Hargs skola är en liten landsbygdsskola belägen i Västra Harg, cirka en mil söder om Mjölby. Skolenheten omfattar förskoleklass med 8 elever och grundskola med 44 elever i årskurserna 1–5. Undervisningen sker i åldersblandade klasser, F–1, 2–3 och 4–5. Skolenheten leds av en rektor som även är rektor för Vifolkaskolan F–6.

På grund av få elever finns ingen nationell statistik avseende skolenhetens samlade kunskapsresultat. Enligt skolans egen sammanställning över kunskapsresultaten för läsåret 2012/2013 når samtliga elever, med något undantag, kunskapskraven för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3 i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena. I ämnet matematik når 63 procent av eleverna kunskapskraven för godtagbara kunskaper och i ämnet svenska når 50 procent av eleverna kunskapskraven för godtagbara kunskaper. Det låga elevantalet medför att utslaget blir stort procentuellt sett, för varje enskild elev.

Till skolenheten hör också ett fritidshem. Kommunens fritidshem inspekteras på kommunövergripande nivå och beskrivs och bedöms i särskilt beslut.

Helhetsbedömning

Lärarna i Västra Hargs skola strävar efter att skapa en god miljö för elevernas lärande och utveckling. Lärarna arbetar bland annat med att skapa trygghet och arbetsro samt att utveckla och anpassa undervisningen efter elevernas individuella behov. I detta arbete får skolans lärare hjälp av personal med olika kompetenser inom elevhälsan.

Trots detta finns det elever på skolan som inte når kunskapskraven i årskurs 3. Det framgår också av skolans egen resultatsammanställning att lärarna bedömer att exempelvis 29 procent av skolans samtliga elever inte når för årskurs 1–5 godtagbara kunskaper i ämnet matematik och 23 procent av eleverna når inte godtagbara kunskaper i ämnet svenska, vårterminen 2013.

För att öka elevernas måluppfyllelse är det viktigt att de elever som behöver särskilt stöd också får det. Tillsynen visar att skolans rutiner kring det särskilda stödet dock är sådana att rektorn inte fullt ut kan säkerställa att de elever som behöver särskilt stöd också får det stöd de behöver.

Rektorn för Västra Hargs skola tar emellertid ett övergripande ansvar för att leda och samordna verksamheten samt för att skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete. Rektorn har bland annat påbörjat ett utvecklingsarbete för att skolans samlade kunskapsresultat för alla ämnen och årskurser ska vara utgångspunkten för utvärderingar och för att ta fram åtgärder som kan leda till ökad måluppfyllelse.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Mjölby kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 29 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Mjölby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utforma åtgärdsprogram som ett beslut där det framgår vem som är beslutsfattare.
- Efter utvärderingen av målen och åtgärderna i ett åtgärdsprogram ska rektorn fatta ett nytt beslut om åtgärdsprogram.

Motivering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet ska beslutas av rektorn eller den som rektorn överlåtit sin beslutanderätt till. Beslut om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Utarbeta åtgärdsprogram

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013: 8) med kommentarer om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd framgår att ett åtgärdsprogram ska dokumenteras och beslutas skriftligt. Beslutet ska ange vem det gäller, vilket lagrum beslutet grundar sig på och datum för när beslutet fattades. Vidare ska ett beslut om åtgärdsprogram undertecknas av rektorn eller den i skolpersonalen som har fått i uppdrag att fatta beslut om åtgärdsprogram. I det senare fallet är det bra om det framgår vilken befattning på skolan personen har.

Av intervju med rektorn framkommer att rektorn inte har överlåtit beslutanderätten om åtgärdsprogram. Av tillsynen framgår vidare att rektorn och personalen på Västra Hargs skola följer en rutin som innebär att rektorn efter en pedagogisk kartläggning fattar beslut om att ett åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. När rektorn beslutar om att ett åtgärdsprogram ska utarbetas görs detta med ett kryss i en ruta på blanketten för "Utredning om behov av särskilt stöd till elev". Under krysset signerar rektorn och skriver datum. Blanketten skickas hem till elevens vårdnadshavare. Enligt rektorn är det detta dokument som vårdnadshavarna kan överklaga. Efter utredning om behov av särskilt stöd och beslut om att utarbeta åtgärdsprogram, skriver elevens mentor i samråd med undervisande lärare ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen är inte utformade som ett beslut och de är inte heller undertecknade av beslutsfattaren. Rektorn har inte heller tillgång till alla elevers åtgärdsprogram.

Enligt skolinspektionen är det beslut som rektorn fattar om att ett åtgärdsprogram ska utarbetas, inte det formella beslut om åtgärdsprogram som avses i bestämmelsen. Det är själva åtgärdsprogrammet som rektorn ska besluta om och som kan överklagas. Åtgärdsprogrammet ska skrivas under av rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till. Skolans nuvarande rutiner medför att rektorn inte är involverad i den slutliga bedömningen av elevens behov av särskilt stöd. Detta leder till att det blir svårt för rektorn att få överblick över och att kunna ta sitt ansvar för att eleverna får det särskilda stöd de behöver och har rätt till. Enligt Skolinspektionen kan skolans dokumentation och rutiner kring utarbetande av åtgärdsprogram även leda till att det blir otydligt för vårdnadshavarna att det är innehållet i åtgärdsprogrammen som kan överklagas.

Uppföljning av åtgärdsprogram

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd framgår att om skolan vid utvärderingstillfället kommer fram till att åtgärdsprogrammet fungerar men att det krävs mer tid för att nå de mål som har satts upp på kortare sikt fattas ett nytt beslut om åtgärdsprogram. Detta förses då med ett nytt utvärderingsdatum och underskrift. Skolan behöver inte ange behov, mål och åtgärder på nytt utan det är tillräckligt att hänvisa till föregående åtgärdsprogram. I de fall utvärderingen istället visar att åtgärdsprogrammets mål och stödåtgärder behöver förändras ska skolan utarbeta ett helt nytt åtgärdsprogram med nya mål och åtgärder. Vid alla beslut om åtgärdsprogram behöver formalian i åtgärdsprogrammet ses över eftersom beslut om åtgärdsprogram kan överklagas.

Av dokumentstudier framgår att skolan som ett resultat av uppföljningen av ett åtgärdsprogram gör justeringar i redan beslutade åtgärdsprogram istället för att fatta nya beslut. Utvärderingsresultatet dateras och skrivs in i befintligt åtgärdsprogram och nya åtgärder läggs till tidigare, utan att det fattas ett nytt beslut om åtgärdsprogram. Enligt intervjuer kan en elev ha samma åtgärdsprogram i ett par år.

Enligt Skolinspektionen leder skolans arbetsgång vid uppföljning av åtgärdsprogrammen till att det kan ta lång tid innan ett nytt åtgärdsprogram upprättas vilket bland annat medför att elever och vårdnadshavare inte får möjlighet att överklaga de nya åtgärderna, så som lagstiftningen föreskriver.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete kring särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 10 § skollagen
3 kap. 9 § skollagen
28 kap. 16 § skollagen
29 kap. 10 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit juristerna Christina Hjalmarsson och Stina Sterner samt undervisningsråd Anders Kennberg.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Ingela Djurberg
Utredare/Föredragande

Bilaga:
Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.